

הכפר שייצ'צ'ה, הנזכר כבר במחצית הראשונה של המאה ה"ט", קיבל זכויו עירוניות מידי המלך זיגמונט הראשון הזקן בשנת 1538. העלייה במעמד נקשרה בשינוי שם המקום לפריסוב (שנגזר משמם של בעלי האדמות דאז) – אולם ייסוד העיר לא עלה יפה ולא התפתח פה מרכז עירוני גדול יותר. ראשית ההתיישבות היהודית במקום מגיעה קרוב לוודאי אל שלהי המאה הי"ח. בתקופת דוכסות ווארשה ומלכות פולין (הממלכה הקונגרסאית) מדיניות השלטונות עודדה את היהודים לעבור מאיזורי הכפר, שם הם מפוזרים עד אז, אל הערים ואל היישובים בעלי האופי העירוני. תנועה ערה של בני דת משה אל פריסוב הייתה הסיבה לכך שב-1827 מספרם היה כבר 220, מה שהיווה 28 אחוז מכלל התושבים. בני הקהילה היהודית עסקו באופן מסורתי במסחר ובמלאכה.

במחצית המאה הי"ט בפריסוב התגורר יהושוע אשר רבינוביץ' (נפטר ב-1862), שכונה היהודי הקדוש מפשיסוקה, מה שהפך את העיירה לאחד המרכזים החשובים של החסידות. הוא היה זה שהחל את שושלת הצדיקים מפריסוב, שהיה לה חצר והמוני חסידים. את מורשתו של יהושוע המשוכו בניו יעקב צבי ומאיר שלום. מפקד האוכלוסין של הקיסרות הרוסית משנת 1897 הראה כי בפריסוב חיים יותר מאלפיים יהודים (64 אחוז מכלל התושבים).

אופיו של היישוב נשתמר גם בפולין שחידשה את עצמאותה – זאת למרות הירידה במספר היהודים החיים בפריסוב – ממפקד האוכלוסין הראשון ב-1921 נובע כי חיו כאן יותר מ-1900 יהודים, מה שהיווה עדיין יותר ממחצית מתושבי העיירה (56 אחוזים). בנוסף לבית הכנסת בנוי האבן שברחוב בורובסקה, לרשות הקהילה עמדו גם שני בתי מדרש ומקווה.

כיבוש פאריסוב בידי חיילות הוורמאכט באמצע ספטמבר 1939 החל את קץ תולדות הקהילה היהודית במקום. כבר באוקטובר חולל ונחרב בית הכנסת של העיירה. בסוף השנה הגרמנים הורו על בחירת היודנראט ועליו הוטלה החובה לספק קונטינגנט של עובדי כפייה לטובת הכובש (באיזור וילגה וסובולב). באוקטובר 1941 הגרמנים הקימו בפריסוב גטו בעל אופי פתוח, הממוקם במרכז העיירה, באיזור בית הכנסת, מזרחית לכיכר השוק. נדחסו ונדחקו אליו יהודי פריסוב ומגורשים, בין השאר מווארשה וגרובלין. לפי האומדנים הקיימים, חיו בגטו כ-3500 בני אדם.

חיסול הגטו חל בסוף ספטמבר 1942 – קדם לו גירוש אל פריסוב של 3000 יהודים מגטו בסטוצ'ק לוקובסקי. לאחר כיתור הגטו היהודי בידי יחידות הצבא הגרמני, היהודים גורשו מבתיהם ורוכזו בכיכר השוק, ולאחר מכן הובלו את תחנת הרכבת בפילאבה. עוד בכיכר השוק הגרמנים רצחו ביריות את החולים והנכים. בפילאבה כולם נדחסו בכח לקרונות רכבת והובלו אל תאי הגזים במחנה המוות בטרבלינקה.

יהודי פריסוב קברו את מתייהם בבית עלמין הממוקם דרומית לכפר סטארובולה, בצדה של דרך עפר המובילה אל בורוב (חלקה מספר 240). תיארוך ההקמה של בית עלמין זה נותר לא ברור. ישנה וודאות כי בית העלמין התקיים כבר במחצית המאה הי"ט. בתקופה שבין מלחמות העולם בית העלמין היה מגודר בגדר עץ המחוברת לעמודי לבנים אדומות. בשולי בית העלמין עמד מבנה שבו גר שומר. בית העלמין תפס חלקה של הקטר אחד לדרך. במרכזו היה מצוי אוהל, מקום מנוחת העולמים של הצדיקים המקומיים, שמונים אותם החל מיהושוע אשר רבינוביץ', בן יהודה מז'לובוב. מקום קבורה זה היה מוקד של עלייה לרגל של חסידים, שהגיעו לכאן מכל קצוות פולין. בימי השואה נקברו כאן יהודים שנפטרו או נרצחו בגטו פריסוב. נטמנה כאן גם קבוצת אנשים שנרצחו בידי הגרמנים בעת מבצע הגירוש (קבר האחים בו הם טמונים נותר לא מסומן).

בעת השואה בית העלמין נחרב – הגרמנים גדעו את המצבות עשויות החול והחריבו גם את הקברים המפוארים יותר. את השאר עשתה האוכלוסייה המקומית, כששדדה את אבני המצבות והשתמשה בהן לעבודות בנייה. לאחר סיום המלחמה בית העלמין נחרש ויוער. משך שנים רבות חוללו ונפתחו הקברים בחיפוש אחר דברי ערך. בית העלמין הפך למכרה של חול מעורב בעצמות אדם, ולמזבלה בלתי חוקית.

בסתיו 2006 נודע לקהילה היהודית הדתית בווארשה על קברים שנתגלו כתוצאה מכריית חול. נציג של וועדת רבנים לענייני בתי העלמין שנשלח על ידי הקהילה הטמין בקבורה יהודית את העצמות המושלכות לכל עבר והגיש בקשה רשמית לשלטונות פריסוב בדבר סילוק האשפה משטח בית העלמין. הודות להתערבותה של המשטרה, קהילת הכנסייה הקתולית במקום ושלטונות העיירה נערכו עבודות סדר במקום. האשפה סולקה, נקבעו גבולות בית העלמין

ושטחו אובטח מפני המשך של כריית חול. מצד הדרך הוקמה גדר בטון. נקבע כי הטיפול בבית העלמין ייערך על ידי תלמידי בית הספר בפריסוב.

שטח בית העלמין מהווה עלייה בקצו של יער, ליד מעבר של מסילת רכבת לא מגודרת. באמצע השטח מאחד הקברים ההרוסים נותרה מצבה מאבן גרניט פשוטה עם כיתוב עברי המנציח אשה בשם חוה (נפטרה ב-1854). ב-2011, בהשתתפותו של דוד זינגר, נציג הקהילה החסידית מניו יורק, נמצא ונקבע מקום קבורתו של יהושע אשר רבינוביץ' מפריסוב. שנתיים מאוחר יותר בבית העלמין נבנה אוהל. מוקמו בו שלוש מצבות עכשויות. על אחת מהן מצוי כיתוב מצבה של הצדיק. בשנת 2016 בית העלמין גודר ע"י קרן לשימור המורשת היהודית.